

Lederen har ordet

Sommeren er over, og vi går inn i det beste halvåret for godt arbeid!

Utredningen om Grodalsmølla er vi ikke i havn med, men styret har gjort seg kjent med forholdene ved en befaring på forsommere. Vi har vedtatt å leie lagerplass på Sundby til de bøkene vi har lagret på mølla, på denne måten sparer vi penger til strøm og sikrer tilgjengelighet vinterstid.

Årsmøtet vedtok å sette Kornmagasinet først når det gjelder vedlikehold og drift av bygninger. Huskomiteen er i gang med de nødvendige utbedringer, og vi har akseptert et tilbud fra tømmer Håvard Sønju om å foreta de nødvendige utbedringsarbeider for ca. 240 000 kroner. Vi håper at arbeidene er satt i gang når dere leser dette.

Vi har hatt gleden av å motta pengebidrag til utbedringsarbeidene fra flere av kommunens og nabolagets firmaer mv., og har - som de fleste gjerne har fått med seg - satt i gang en

innsamlingsaksjon blant alle kommunens innbyggere. Vi håper på god oppslutning, ikke minst fra historielagets medlemmer! Huskomiteen har også tatt et initiativ for å utbedre parkeringsforholdene ved Kornmagasinet. Alarm-systemet må også utbedres.

Siden sist har vi avviklet Byggedagen og Oldtidsmarsjen i strålende vær. Byggedagen ble arrangert på Hernestangen 5. juni, og selv om vi kunne ha ønsket flere deltagere gikk alt etter planen. Oldtidsmarsjen samlet 53 deltagere, hvorav 10 nye. Vi skulle gjerne ha ønsket oss flere her også, men begge disse arrangementene måtte konkurrere med andre arrangement, noe som er vanskelig å unngå på for- og ettersommeren. På Kulturminnedagen på Hernestangen den 12. september var oppmøtet også dårlig, men mer av andre årsaker. Museumskomiteen skal ha takk, og uten Bjarne Kjos og Frøydís Christoffersen ville styret fått problemer med å avvikle Oldtidsmarsjen!

Høstens arrangementer er på plass, høstmøtet er avviklet når dette leses og julemøtet er berammet til den 9. desember. Da får vi gleden av et foredrag om norsk eiendoms historie,

forts. neste side

Røyken historielag - styret 2010/2011

OBS! Ny adresse: Postboks 1, 3431 Spikkestad
post@historielaget.no

Hjemmeside: www.historielaget.no

Verv	Navn/adresse/e-post	Tlf. p/a	Mobil
Leder	Kåre Selvik, Skolev. 4, 3478 Nærnes kaselvi@online.no	31281720	99260034
Nestleder	Bjørn Eric Hansen, Klokkergård terrasse 7, 3440 Røyken bjorn.eric@pennytime.no	31294775/31294770	92027670
Kasserer	Mai Risløkken, Slemmestadv. 21, 3470 Slemmestad mai@kule-as.no		97569611
Sekretær	Turid Sandvik, Brøholtlia 22, 3430 Spikkestad turid.sandvik@skole.bfk.no	31283866/31292200	97747301
Styremedl og kartotekfører	Terje Lønseth, Underlandsv. 82, 1389 Heggedal tlonseth@broadpark.no	31285902/31284662	90094649
Varamedl red. BM	Bjørn Fossnes, Utsikten 18, 3911 Porsgrunn bjorn.fossnes@sf-nett.no	35558909	92258512
Varamedl	Jan Bjercknes, Slemmestadv. 34, 3472 Bødalen jan@bjercknes.as	31282089	92838606
Varamedl	Bernt Otto Hauglin, Fossumv. 2, 3440 Røyken mail@mbnorway.no	31286127/31284111	91366280

Hjemme hos Roger og Ruth

En fin augustlørdag fikk jeg anledning til å besøke Roger og Ruth Hansen i deres hjem i Dalbøveien i Bødalen. Jeg fikk en hjertelig velkomst, og det var ikke vanskelig å få praten i gang. Selv om Roger er 5 år eldre enn meg, og således ikke direkte en av mine kamerater i barneårene, er vi blitt godt kjente i årenes løp.

Roger vokste opp i det første huset i Bøveien som yngste sønn av Ole og Karen Hansen. Jeg husker han best fra fotballbanen, der han i mange år, sammen med Øystein Bjerknes, dannet forsvarsklippen på Bødalens A-lag.

Selv om Roger for lengst har passert de 80, er det ikke noe i veien med husken. Flere episoder fra guttedagene dukker opp etter som praten går.

«Jeg var ikke gamle karen da jeg tok turen bort til naboen, Edvard Fossnes, i hans snekkerverksted. Det var en ganske spesiell stol jeg ønsket meg. Edvard lurte nok litt, men jeg betydret at jeg hadde mors godkjenning. Da snekker, n en dag kom ruslende med det ferdige produktet, fikk jeg virkelig kalde føtter. Selv om det oppgjøret vel bare dreide som et mindre beløp, vokste ikke kronestykkene på trær den gang. Edvard fikk sine penger, og jeg en skikkelig pekefinger opp under nesa.»

Roger var heller ikke store krabaten før interessen for musikk ble vekket. Hans eldre bror hadde et trekkspill stående inne på kammerset, men beskjeden var klar: «Hold fingrene unna! Et så dyrt instrument er intet leketøy for smågutter!»

forts. fra foregående side

foredragsholder er professor Hans Sevattal fra Universitetet for miljø- og biovitenskap, tidligere som kjent Norges Landbrukshøyskole.

Vi vil stille på Rortunet to lørdager før jul for å selge bøker mv. og - ikke minst - kapre nye medlemmer. Vi vil også ha en stand på Røyken, også her på to lørdager. Om vi får til det samme på Spikkestad er fortsatt åpent.

Som påpekt i mine forrige lederord er foto-

grafier viktige historiske kilder. Jeg etterlyste der frivillige deltagere til det arbeidet Kjell Jørgensen står i spissen for i historielaget. Dette arbeidet er viktig, og siden ingen har meldt seg gjentar jeg etterlysningen!

Og som sagt tidligere: Historielaget er sine medlemmer, og vi mottar alle ideer med takk. Vår e-postadresse er post@historielaget.no, og mitt telefonnummer er 31 28 17 20.

KÅRE SELVIK

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

Lørdag 5 juni 2010:

Bygdestevne på Hernestangen

Søndag 22. aug. 2010

Markvandring i Bødalen

Søndag 19. sep. 2010

Oldtidsmarsjen

Torsdag 21. okt. 2010

Høstmøte

Styremøtevedtaket om å holde museet i Kornmagasinet åpent tre torsdager i sommer måtte utsettes grunnet ombygging og vedlikeholdsarbeider.

Hva hender i lagets regi?

Lørdag 27. nov. 2010

Stand på Rortunet

Lørdag 4. des. 2010

Stand på Rortunet

Torsdag 9. des. 2010

Julemøte

Planlegger i 2011:

Kjenn din bygd...

datoene 24.3., 31.3. og 7.4. for foredrag og 9.4. for utferd!

Dato ikke fastlagt for Årsmøte 2011

E-post adresser.

For å ha muligheten til å kunne spre informasjon på en rask og billig måte til de av våre medlemmer som er «på nett», ønsker vi å registrere alle medlemmenes e-post adresse. Disse kan «mailes» inn til bjorn.fossnes@sf-nett.no

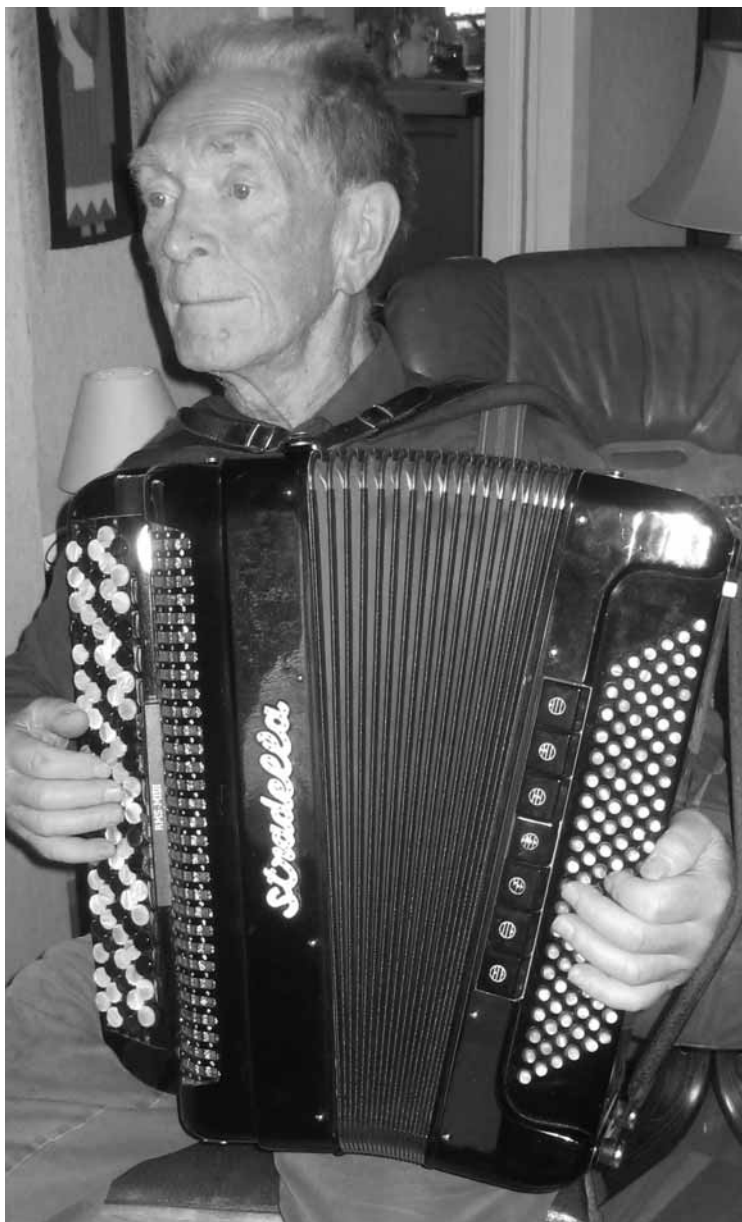
Roger forteller:

«Hos en nabo, Gunvald Dokken, fikk jeg høre hvilke fine melodier en slik innretning kunne frembringe. Fristelsen ble for stor. En dag da jeg var alene hjemme, lurte jeg meg til å løfte det blanke, lokkende instrumentet ut av kofferten. Det var vanvittig gøy og spennende, og siden den dagen ble en hver alenestund benyttet inne på kammeret. Jeg besøkte Gunvald flittig, og fikk han til å vise meg noen triks. Han var en god lærer-mester. Et hvert forsøk på å få lov til å begynne å trene på trekkspillet, ble blankt avvist av far. Du er alt for liten til å traktere et slikt instrument.

Det løste seg en dag da en kamerat av far var på besøk. Magnus Karlsen var vitne til mitt stadige mas, og tok affære: «Du må la gutten få prøve seg, Ole!» Resolutt gikk han inn, hentet spillet og hengte det på meg. Men både han og fatter'n fikk nok hakeslepp da jeg la i vei med «bestefars-valsens».

Siden den gang var det lettere og komme til. Men et eget spill var jo drømmen. Jeg fikk et nyss om at det oppe på Kongsberg var et spill til salgs. Det var ett av de første krigsårene, og det var ikke lov å reise så langt uten tysk tillatelse. Løsnet ble sykkel. En tidlig sommermorgen, klokken var ikke mer enn 4, syklet far og jeg av sted. Den alltid arbeidsomme Lars Larsen som slo gras i morgendugget på Løkka, stusset nok litt over slik en grytidlig turstart.

Turen til Kongsberg var vellykket, men

Roger trakterer enda trekkspillet med stø hand.

prisen på 1200 blanke kroner virket uoverkommelig. Min far som etter hvert hadde fått øynene opp for et gryende talent, tilbød meg et lån på kroner 500. Jeg dristet meg en dag opp til Røyken og tuslet inn i banken. Banksjef Gabriel Aasgaard hadde tidligere hørt meg spille, og var glad i dansemusikk. Han lånte meg villig de 700 jeg manglet.

Jeg benyttet en hver anledning til å tjene

noen kroner på å spille til dans. Ei natt jeg spilte et sted inne på Dikemark, ville ikke gjestene slutte å danse. De gikk med hatten for å samle inn penger til musikanten, og med den utrolige sum av 300 blanke kroner kunne jeg sette resten av gjelda mi.

Men at livet ikke bare besto av spill og moro, fikk jeg snart erfare. Å skaffe seg en lærlingjobb var ikke alltid så enkelt. Jeg havnet opp hos firma Wisbech i Oslo, der jeg var forpliktet til å stille opp kl. 07.00 om morgenen. For å nå fram i tide måtte jeg komme meg med 05.30 bussen fra Slemmestad. Det var bare å rusle hjemmefra ved 5 tida. På den tida var en lærling nødt til å gjennomføre lærlingskolen på kveldstid. Så snart middagen var satt til livs, var det bare å sette kursen for Slemmestad igjen, og forsøke å holde seg våken når lærer Strand prediket utover kvelden.

Det ble ikke så mye tid til idrett og spill, men helgene ble godt benyttet. En gang fikk jeg et tilbud om å spille på et høyfjellshotell over en lengre tidsperiode. Om jeg skulle akseptere dette fristende tilbudet ville det innebære at jeg måtte søk permisjon fra jobben en hel måned.

På den tid hadde jeg en direktør ved navn Matheson som hadde rykte på seg for å være både morsk og grinete. Det var med hjertet i halsen at jeg stammet fram mitt ønske. Overraskende nok kom vi godt overens, men han ville ikke anbefale meg å avbryte læretiden min, så svaret ble negativt. Imidlertid ble han svært forskrekket over å høre om min lange arbeidsvei og vanskelige transportforhold, så han godkjente et noe senere frammøte om morgenen. Vi ble svært gode venner etter hvert.

Merkelig nok fikk jeg litt tid til andre ting også. Som så mange andre gutter i den tida var også jeg hekta på skihopping. Som bare guttungen på 11-12 år, fikk jeg åpne et hopprenn i Stokkerbakken, sammen med ei ung jente fra Modum som het Inger Veum. Det var en styggbratt bakke med rekord på 56 meter, og som betinget at Grodalselva (Skithegga) var frosset igjen.

Under krigen var det forbudt å samles til dans. Det fantes imidlertid en liten husmannsplass nede mot Baarsrudtjernet, der noen ungdommer samlet seg fra tid til annen. Jeg gikk den lange veien gjennom skauen med trekkspillet på ryggen, og sørget for at de hadde musikk å danse etter. Imidlertid var det så

trengt inne i den lille stua at jeg måtte sitte på ei steinhelle utenfor å dra spillet. I dag er det bare en grunnmur tilbake som minner om muntre stunder i 40-åra.

Krigsårene ble blant annet benyttet til å gjennomføre tre semestre på musikkonservatoriet. Der hadde jeg den kjente Ottar Akre som lærer, og traff karer som Toralf Tollefsen og Kjell Bækkelund. Jeg fikk ved en anledning bli med sistnevnte hjem og ble mektig imponert av hans klaverspill.

Noen av de spillejobbene jeg husker best var at jeg sommeren 1945 fikk spille i forbindelse med at Rudolf Fossnes, Olaf Barvik og Rolf Granlund ved frigjøringen vendte hjem etter flere års fangenskap i Tyskland. Mange bødølinger hadde møtt opp på Fossnes for å ønske dem velkommen hjem, og da jeg spilte «Ja, vi elsker», var det knapt ett tørt øye å se.»

I slutten av 40 årene traff Roger sin Ruth fra Sagbakken i Åros. Det varte ikke lenge før de ville sette bo, men slikt medførte jo en del kostnader. Det var et tungt skritt å måtte kvitte seg med trekkspillet, om bare for en stund. I 1951 bygde de seg sitt eget hus som nærmeste nabo til idrettsplassen. Ved siden av de huslige sysler har Ruth produsert noen aldeles flotte stoler med gyllenlærs dekorasjoner. Slemmestad sementfabrikk ble etter hvert Rogers arbeidssted, her som arbeidsleder i flere år.

Etter hvert som ski og fotball ble lagt på hylla, ble det skogen som fristet Roger. Han ble snart glad i orientering, og fikk også familien med seg ut i terrenget. Det er svært få som kjenner skogene i Røyken så godt som Roger, og spesielt hver kvadratmeter av Auke-marka. Han farer ikke fram som lynet på sine eldre dager, men har spesielt et våkent øye for alt som kan stamme fra gamle bosteder og aktiviteter..

Hvis noen tror at Roger har glemt sine gamle kunster, kan jeg bestemt avsanne slike tanker. Ved mitt besøk på lørdag fikk Ruth kaffen på bordet, og trekkspillet ble håndtert som i gode gamle dager. I dag har Roger den største glede av reise rundt på diverse institusjoner. Sammen med gjeng andre musikanter sprer han hygge og trivsel for gamle og syke. «Det er en velsignelse å kunne få lov til å være med på dette! », slutter han.

Takk for mottagelsen, Ruth og Roger.

BJØRN FOSSNES

Bødalen rundt

Søndag 22. august kl. 10 dukket 20 glade tur-gåere opp ved Bødalens idrettsplass. Selv om været i sommer har bydd på mye vind og vann, hadde værgudene bestemt seg for denne dag å spille på lag med historielagets vandreglade sjeler.

At høstens markvandring for det meste gikk på veier la ingen demper på en fin tur. Vi forserte den lange Sandbakken, og fra Bøsnipa er det jo en fantastisk utsikt. For oss som har ferdes her siden 40-åra, er dalen ikke til å kjenne igjen. Fra Østskogen, via Eikeleina til Auke har det grodd opp en nesten sammenhengende by.

Fra Mellom-Bø tok vi oldtidsveien fram til Offerdahl og Fossum, og fortsatte Fossumveien fram til Slemmestadveien. Nær Aasgårdshaugen gamle danseplass tok vi en avstikker inn i skogen, der vi fikk se restene etter en gammel kalkovn. Ikke mange er kjent med denne ruinen.

Etter å ha krysset Slemmestadveien, gikk vi opp Klemmetsrudveien et stykke, før vi brøt

av mot Grafsåsen. Der oppe i skogen fikk vi i oss en kopp termoskaffe, og en brødblings, før turen gikk over til Auke. Her valgte vi å ta turen opp om «de grønne slettene». Det vekket minner fra den tid da vi som gutter deltok i «Olympiske leker» på denne plassen. De fleste øvelser ble arrangert, med resultater som kunne sammenlignes med datiden verdensrekorder. At 3000 meter hinder kanskje ikke var helt 3000 meter, var det ingen som brydde seg om, mens vi bykset over trelegger så søla skvatt i «vanngraven». Primus motor for opplegget var Einar Foss, og det er mange som tenker tilbake på de dagene med glede.

Turen gikk videre i lysløypetraseen mot Torvbråten skole, via Eikeleina og tilbake til idrettsplassen. En fin søndagstur på 4 timer i strålende vær. Hva mer kan en ønske seg? Takk til Jan Bjerknæs for initiativet til turen og for fin «guiding», litt assister av

REDAKTØREN

Glade turfolk i nydelig høstvær. Foto: Bjørn Fossnes

Bygdestevne på Hernestangen

Røyken Historielag avholdt bygdestevne og nyåpning av «Gjellumstua» på Hernestangen lørdag 5. Juni kl 1200.

Historielaget har innredet «Gjellumstua» i gammel stil og plassert en del gamle landsbruks-gjenstander på låven. Her er Thorleif Berg primus motor for å samle gjenstander fra den tid vi hadde eget E-verk i Røyken.

Vi ønsket å feire dette med en del morsomme aktiviteter for både barn og voksne på Hernestangen, og ville bevise at det er mye liv og røre i laget vårt.

Vi lagde en «kuul-tur sti» for familier/-grupper rundt på området, med basis i historie og natur og med premiering til deltagerne.

Gjellumstua, et besøk verd.

I tillegg var det forskjellige aktiviteter bl.a. hesteko kasting, tautrekking, konkurranser på stylter, spikerslåing og til og med svampkasting for de små mot en lokal kjendis.

HEGGEDAL

Fra 1800-tallet fram til våre dager

Det var ikke lange pusterommet Terje Martinsen unte seg etter å ha ferdigstillet et omfangsrikt produkt om Røyken bygd, før han atter grep til pennen. Selv om boka om Heggedal er et noe enklere verk, og i et mindre format enn vår bygdebok, har han også denne gang klart å samle mye historie i tekst og bilder mellom to permer.

Vi som ikke er så godt kjent i nabobygda i øst, har jo hatt en formening om at det gjennom tidene har eksistert en del industri på

Heggedal. Det var imidlertid overraskende å lese om det omfang og den betydning denne industrien hadde for Asker kommune.

Etter å ha lest raskt gjennom boka, sitter en igjen med det inntrykk at Terje har klart å få fram ett oversiktlig bilde av Heggedals historie gjennom de siste 100-150 årene. Vi kjenner igjen Terjes greie og letteste språk fra Røykenboka. Den som har prøvd seg på lignende skriblerier, vet imidlertid at det å føre pennen ikke er den største utfordringen. Valg og redigering av stoff og bilder kan by på mange kvaler, og en kan neppe komme utenom at enkelte vil føle seg og sin slekt forbigått. I så måte er det vanskelig for en «utbygding» å mene noe om i hvilken grad han har lykket med dette.

Det kan imidlertid fastslås at det finnes mye interessant lesestoff å fordype seg i, og at billedmaterialet er av god kvalitet. For en som bare har streift gjennom Heggedal et uttall ganger gjennom 70 år, har boka vekket gamle minner og gitt mange gode lesestunder. Det er ingen dårlig investering å innlemme verket i bokhylla.

BJØRN FOSSNES

*Kjøkkenet i
Gjellumstua*

*El- museum
på gang?*

*Frøydis og
Gerd styrer
«brukt-
markedet»*

Det ble solgt vafler, is, brus og kaffe fra Salen, og det var også mulig å kjøpe våre årbøker, bygdebøker, kart med mer.

Museumskomiteen hadde samtidig et

spennende bruktmarked og en mini auksjon fra kl 1300.

Til tross for det strålende været ble oppmøtet ikke så stort som vi hadde ønsket.

Røyken Junior Sanitetsforening

(Klipp fra gamle foreningsprotokoller)

Vi sitter med to gamle foreningsprotokoller foran oss. Den ene har påskriften: Røyken Junior Sanitetsforening. Den omfatter årene 1944 – 54, og den andre: Røyken sanitetsforenings underavdeling 1954 – 1962. Den eldste protokollen innledes slik:

Tirsdag 1. februar 1944 blev Røyken Junior Sanitetsforening stiftet på Høyenhall. I bygda har der før været en Unge Pikers Sanitetsforening, som de 2 siste år har ligget nede. Denne blev opløst, og dens midler overdratt tilden nye forening. Til formann blev valgt Gunhild Stabæk, til nestformann Hilda Ølstad og som kasserer Mary Opsal.

Det blev vedtatt å arbeide som en underavdeling av Røyken Sanitetsforening og dermed stå tilsluttet Norske Kvinners Sanitetsforenings landsorganisasjon. Arbeidsoppgaver blev drøftet. Der var forslag om å overta utgiftene til barnekontrollen i bygda, men dette vant liten tilslutning. Det blev enstemmig vedtatt å arbeide for bygging av bad.

På møtet innkom ved utlodning kr. 19,- og i medlemskontingent kr 40,-

Så langt sitat fra protokollen. Årskontingenten var 2 kroner, og antall medlemmer ved starten var 20. Det heter videre at 20% av medlemskontingenten skulle betales til lokalforeningen. I løpet av året økte medlemstallet til 34. Og det er vel ikke nødvendig å fortelle at alle var kvinner. Den første årsberetningen viser at det ble avviklet 6 medlemsmøter og en juletreffest, alt på Høyenhall.

Inntektene besto av medlemskontingent, utlodning i medlemsmøtene og et pent overskudd på juletreffesten. Når det gjaldt bygging av bad var man klar over at dette var en oppgave den lille foreningen ikke maktet alene. Men de ville gjerne bidra om noen andre tok initiativet. Men som vi vet, det ble intet folkebad, for etter hvert kom det bad nesten i hvert privathus i bygda.

Tidlig på våren 1945 laget de et lotteri. Gevinstene besto av ei sovedukke med seng og utstyr samt en gyngestol. Dette ga nesten 900 kroner i kassa. Pengene gikk i hovedsak til nødlidende i Finnmark. Også en del av de evakuerte fra Finnmark kom til Røyken, og foreningen ydet økonomisk hjelp ved flere anledninger. Da medlemmene kom til sitt ordinære møte på Høyenhall 24/4 -45 «*var salongen opp-tatt av evakuerte fra Nordland*», som det heter i

protokollen. Men de 26 fremmøtte sanitetsdamer holdt møte i storsalen i stedet. Og freden ble feiret med stor hagefest søndag 3. juni klokka 16 hos formannen Gunhild Stabæk. Hele 50 mennesker møtte opp i et strålende vær. Til avslutning samlet alle seg rundt flaggstangen og sang «Gud signe vårt dyre fedreland» samtidig som flagget sakte ble firt ved solnedgang.

Den store oppslutningen foreningen hadde like etter krigen dabbet etter hvert noe av. I 1947 var antall medlemmer sunket til 16, og i et lagsmøte ble det seriøst diskutert om foreningen burde nedlegges. Men etter en avstemming ble det besluttet å forsøke en stund til – og så bevilget de 100 kroner til Europahjelpen.

Medlemsmøtene ble etter hvert ofte avviklet hjemme hos de enkelte medlemmer. Og en varm sommerdag i -49 var møte lagt til fru Holes hytte i Gjerdal. Der var bading det store høydepunktet for de 14 fremmøtte. Om økonomien for dette året heter det i årsberetningen at inntektene var 159,75 kr og utgiftene 127,20. Fra 1950 ser det ut til at Høyenhall blir det faste møtestedet igjen for noen år.

Årsmøte 17/2 1954 ble imidlertid avviklet hjemme hos Solveig Bautel med 14 deltagere. Der ble det besluttet å forandre foreningens navn til: **Røyken sanitetsforenings underavdeling**.

Antall medlemmer var 19. Alle de gamle på sykehjemmet fikk julegaver dette året. Det ble sydd forklær til de kvinnelige pasientene, mens de mannlige fikk 2 lommestørker hver. I tillegg ble det lagt inn en sjokolade i hver pakke. Omtanken betydde nok mer enn gavens størrelse.

I 1957 var medlemstallet 32. Sommermøte 29. mai ble avviklet på Gleinåsens topp. Vi siterer fra protokollen: *Vi dro oppover kl. 17 med kaffekjeler og nistekurver. Det kom ruslende riktig mange etter hvert og vi holdt møte med sang, utlodning og kaffeslabras. Været var fint og det var så vakkert over alt.*

Da solen gikk ned ble det litt kjølig, men vi holdt varmen med å leike sisten og å slå på ring. Klokka 22 marsjerte vi hjem etter sangen: «Vi vandrer med freidig mot»

Neste møte var 26. juni. Da besøkte de Randi Haug på hytta på Killingholmen. Først rute-

Røyken Bondelag tar initiativet til et historielag

Fra Tore Moe på Auvi i Røyken har vi fått låne dette avisklippet fra Drammens Tidende og Buskeruds Blad nr. 273 for året 1965. Tore Moe er sønn av Lars Moe som vi ser helt til høyre på bildet. Forøvrig er Hans Graff som vi ser midt på bildet den eneste gjenlevende av de fem.

I artikkelen er bygdebøker for Svelvik, Strømm og Hurum omtalt. I den forbindelse nevner vi at Svelvik hadde status som ladested fra 1845. Strømm var betegnelsen for et tidligere herred i Vestfold. Fra 1/1 1964 ble de to slått sammen til det som i dag heter Svelvik. Boka «Svelviks historie» v/ Sigfred L. Eier ble gitt ut i 1945. Strøms historie bind I, bygdehistorien, kom i februar 1951 og bind II, gårdshistorien, kom i november samme år. Bind I har 539 sider og bind II 224 sider. Begge er skrevet av Eier. Han har også skrevet bygdebøkene for

Røyken Bondelag tar initiativet til dannelsen av et historielag i bygda

En så betydelig og nyansert kommune bør få sin bygdebok

Kommitéen som skal forsøke å vekke interessen for dannelsen av et historielag i Røyken 1965.

Hurum. Disse består av to bind bygdehistorie som begge kom i 1963. De er på henholdsvis 572 og 495 sider.

OLE SØNJU

buss til Åros, derfra ble de satt over i robåt. Kaffedrikking, sang og bading var hovedtema for de 14 som deltok. Forøvrig var det 20-25 til stede på møtene utover, mens februar møte året etter måtte avlyses pga. streng kulde. Sommeren -59 var det båtturne. Den startet nok en gang med å ta rutebussen til

Åros. Der ventet Eriksen* med motorbåten for å ta de 8 medlemmene pluss noen barn over til Håøya hvor det ble kaffe til medbrakt niste og et bad for de som hadde lyst. Videre krysset de utover fjorden og over til Drøbak, gjorde noen innkjøp der og dro tilbake til Åros «etter å ha hatt en alle tiders tur» som det heter i møteprotokollen.

I møteprotokollen for februar 1960 heter det at det ble svært sent den kvelden «for vi benyttet anledningen til å se på fjernsynet». Dette var hos Randi Haug, og fjernsynet var enda i sin spedde barndom her i bygda.

Våren 1961 holdt man utendørs basar i samarbeid med foreningen på Spikkestad. To dager på Spikkestad og to dager utenfor banken i Røyken ga en samlet netto på ca. 1000 kroner som ble delt likt mellom de to foreningene. I hovedsak var det håndarbeider laget av medlemmene selv som ble loddet ut. Og pengene gikk til julegaver til dem som hadde spesielt behov. - Vi finner 21 navn i medlemsfortegnelsen for året 1961 -

* Ekteparet Borghild og Karl Eriksen var i en årrekke vaktmestere på Høyenhall.

OLE SØNJU

Kilder:

Møteprotokoller:

Røyken Junior Sanitetsforening 1944 - 54

Røyken sanitetsforenings underavdeling 1954 - 1962

Hans Kristian Auke mottok krigsmedalje som 102-åring

Hans var i aprildagene 1940 blant kanonmannskapet på Kopåsbatteriet ved Drøbaksundet som var med og sette slagskipet «Blücher» ut av funksjon.

Med familien rundt seg ble Hans Auke den 22. juni i år dekorert med forsvarets deltakermedalje. Mange av hans tallrike etterkommere var til stede ved tildelingen. Selv om utmerkelsen nok kom noe sent er 102 åringen svært «oppegående», og husker ennå godt den skjebnesvangre dagen i 1940.

Det var «Foreningen Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner» som tok initiativet til dekorasjonen. Overrekkelsen ble foretatt av oberstløytnant Erik Myroldhaug.

Vi gratulerer hjerteligst med medaljen.

Hans Kristian Auke, som ble født i Røyken 14. august 1908, er for øvrig æresmedlem av Røyken Historielag.

RED.

Foto: Tore Sandberg

Oldtidsmarsjen 2010-09-20

Den tradisjonelle marsjen ble arrangert for 22. gang søndag 19. september i det mest fantastiske høstværet man bare kunne ønske seg. Denne drømmedagen til tross, bare 53 turgjengere deltok i år. De entusiastiske og alltid innsatsvillige arrangører som år etter år merker løype, lager oppgaver, koker suppe etc. kunne nok tenke seg at noen flere støttet opp om vandringsen.

Ved start fikk deltagerne utlevert en folder som ga en fin beskrivelse av turen.

Noen valgte å starte ved Gullaug og få med seg alle de 15 kilometerne, mens andre nøyde seg med deler av løypa. Ved Røyken kirke var det gratis saftservering.

På tunet hos Kjølen på Bø gikk imidlertid Frødis' alltid like velsmakende suppe unna så det forslø. Ved innkomsten på «Gamle Slemmestad Pub» merket vi oss en god stemning etter den fine turen, og praten gikk livlig over et leskende glass øl. (alkoholfritt, selvfølgelig!)

En bønn fra arrangøren:

Det er meget viktig at alle deltagere som registreres ved start melder seg ved innkomststedet. Om marsjen avbrytes hadde det vært meget ønskelig at det ble meldt fra på telefon. Dette vil forhindre unødvendig venting.

RED.

NATURSTIEN

Spørsmål 1:

Hvilken gård i Røyken fikk den første slåmaskinen på 1860-tallet?

1 : Kjekstad   x : Brøholt   2 : Ølstad

Spørsmål 2:

Hvor mange slåttee folk kunne en slik maskin erstatte?

1 : 3-4   x : 6-8   2 : 10-12

Spørsmål 3:

Når begynte Elopak å produsere pappflasker til melk på Spikkestad?

1 : 1964   x : 1961   2 : 1958

Spørsmål 4:

I Hallensskog Landhandleri kostet i 1955 ett kilo kaffe?

1 : kr 14,80   x : kr 6,30   2 : kr 10,50

Spørsmål 5:

Hvor lå – etter det man kjenner til – den eldste boplassen i Røyken (ca 8000 f. Kr.)? På:

1 : Hernestangen   x : Mellom-Bø   2 : Kleiver

Spørsmål 6:

Hvem var Carvel Anbart Eriksen

1 : Eide og drev gårdsbruket Gutterrud i Røyken, født 1840

x : Maler fra Åros, født 1870

2 : Eier av landhandleriet Hyggenstranda, født 1877

Spørsmål 7:

Hva skjedde i 1973?

1 : Røyken Meieri ble nedlagt

x : Grodalsmølla ble lagt ned

2 : Jernbanen mellom Spikkestad og Drammen ble lagt ned

Spørsmål 8:

Hvilket av følgende fag sto IKKE på timeplanen til 5. klasse på Morberg skole i 1891?

1 : Verdenshistorie

x : Gymnastikk

2 : Tegning

Erling var første mann ved «Mellom-Bø»

Gamle naboer slår av en prat ved suppebordet.

Spørsmål 9:

Røkens Bank A/S var Røykens første bank. Hvor hadde den lokale til å begynne med?

1 : På Hotvedt gård

x : På Bryhn gård

2 : På Kjekstad gård

Spørsmål 10:

Hvor lang er Røykens kystlinje mot Oslofjorden?

1 : 11,2 km   x : 14,4 km   2 : 8,3 km

Spørsmål 11:

Hvor holdt Røyken videregående skole til før bygget ble ferdig i 1979? På:

1 : Høyenhall

x : Klokkergården

2 : Menighetshuset Solvang

Spørsmål 12:

Folketallet i Røyken er i dag ca 19 000, hva var det i 1965?

1 : ca. 10 400   x : ca. 8 900   2 : ca. 7 400

Anm. til spørsmål nr. 6: Les om maleren Carvel Anbart Eriksen i Historielagets årbok fra 2006.

De riktige svarene er understreket

Resultatliste for naturstien 2010:

1. Frøydis Sundby   9 rette*
2. Jens A. Sundby   9 rette*

3. Odd Gunnar Sund   8 rette*

4. Helene Mushom   8 rette*

5. Harald Melvold   8 rette*

6. Turid Gjertsen 7 rette

Kirsti Mørk

Rob og Monika Mulder

Jan Ølstad

Martin Aasgaard

11. Wivi-Ann Søvdal Kjos 6 rette

Anne Sandbu

Erik Sandbu

Lene Sundkvist

Elisabeth Sørmo

Odd Arnfinn Sørmo

Torill Thoresen

18. Iren Andresen 5 rette

Jorunn Berg

Gerd Gabrielsen

21. Halvard Berg 4 rette

Eli Haugland

Ove Midtsem

og så fulgte noen på 3, 2 og 1 rett.

*Frøydis og Jens A. Sundby hadde begge 9 rette. Vi måtte kåre en vinner av «Naturstibollen», som Ole Sønju også hadde laget til marsjen i år, så de fikk en liten tilleggsoppgave. Vi måtte gjøre det samme med de som hadde 8 rette, da det blir satt opp tre premier.

BIARNE KJOS

Arbeid over Kjølen..?

Jobben er så vidt vi vet ikke besatt i øyeblikket, så om noen trenger arbeid kan en minst regne med følgende takster:

Redaksjonen tar forbehold om mulig prisstigning!

Også innenfor den svenske kirken går det an å tjene noen kroner...

Bödelstaxa från År 1736.

För halshuggning.		
Särskilt för handens avhuggande.	5. Daler	
Blöddräkande och halshuggande samt parterande och sleglande på tvenne eller flera pålar.	2. "	
Halshuggande eller stegkandepå en eller flera pålar.	15. "	
Halshuggande och missdådarens brännande å båle.	10. "	
Upphängande i galge.	8. "	
Riakt och hudstrykande.	3. "	
fördrivande utur stad eller härad	2. "	
Knipande med fång, var gång.	2. "	
Brännande i pannan eller å rygg med stadens eller häradets vapen	-	
för att visa att han var en missdådare.	2. "	
Tungans avskärande.	5. "	
Dronens avskärande.	2. "	

Dessutom ålåg det bödeln eller bödelsknekten att prygla dårarna i dårhuset, men taxa härför är ej nämnd. För spöslitningen vid pålen anlitas i regel icke bödeln utan en bödelsknekt från orten utförde detta, eller den länsmanen eller lagmanstinget utsåg härtill.

Rolig räkning

Medanstående räkning är daterad den 17 april 1704. Räkningen har återfunnits i Vederlövs gamla kyrkas handlingar av kyrkobroder Albert Thornell. Antagligen har den utskrivits av bysnickaren. Den är gammal men ärovs roligare. Så här lyder den:

Togit Vår Herre ner från korset, därtill använt 4 arbetare och putsat hougum framme och bak.	10.15
Lummat fast en tund i Den Helige Paulus rum.	0.20
Reparerat hans nederdel och förbättrat ålderdomsskröpligheten.	2.10
Gjort en arm till den Helige Stephen och putsat hans naba.	4.-
Förbättrat Fader Vår.	0.65
Gjort om de 10 buden.	0.25
Grundligt putsat Den Heliga Jungfrun framme och bak och gjort henne ett nytt varu.	32.-
Satt ny rumpa på den Helige Ande.	4.25
Övattat de 12 apostlarnas öron.	2.10

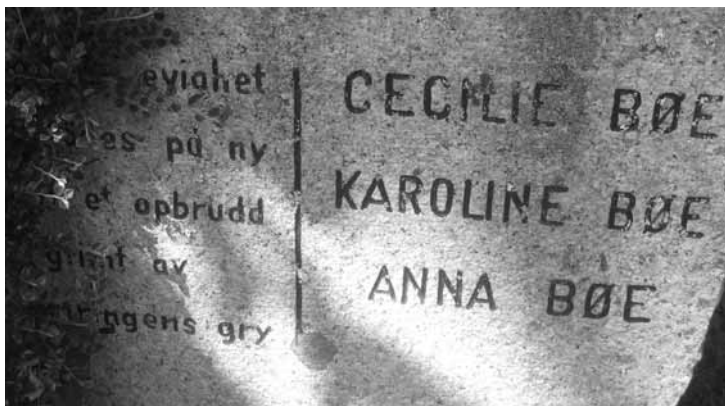
Gravstein på Asker kirke

Ved et besøk på Asker kirke i sommer kom jeg over en beskjedne gravstein som vekket gamle minner.

Les artikkelen

«URD - GRUNNLEGGER ANNA BØE» i bygdemagasin 19 fra 1991 og «URD, DAMEBLAD MED 60 ÅRS LEVETID (ANNA BØE)» i bygdemagasin nr. 40 fra 2001.

Det de færreste kanskje vet er at Annas søster Cesilie utførte en kjempejobb. Leser du en utgave av URD fra for eksempel 1920, vil du

kunne lese en mengde artikler oversatt av henne, både fra svensk, tysk og engelsk.

Kan noen rekonstruere diktet på steinen?

RED.

Redaktøren på museumsbesøk

I høst fikk vi anledning til å bli med Åfoss pensjonistforening på en fin tur. Ved et besøk på øya Hidra, Sørlandets perle, fikk vi adgang til et lokalt kystmuseum som bar navnet «Fedrenes minne». En hver som måtte ferdes i dette område anbefales på det varmeste å kikke innom denne fantastiske samlingen i Rasvåg.

Som gammel instrumentmann og sjøfarer falt jeg for denne loggen.

Dette instrumentet er en opptaker for å bestemme distanse og dermed skipets fart. Den er laget av messing med

keramisk ring, med den viktigste skala merket 0-100 miles og to innfelte ringer merket 0-1000 miles og 0-1 mil. Den har en festeplate, der den kan festes til en passende del av skipet, vanligvis taffrail, skinnen ved Stern av et skip. Som et resultat ble denne typen loggen ofte kalt en taffrail logg. Opptakeren ville vært koblet til en rotor som ble slept etter skipet. Rotasjonen på rotoren registrert på indikatoren, og dermed måle-distanse. For denne modellen er 900 omdreininger av rotoren registrert som 1 nautisk mil.

Thomas Ferdinand Walker (1837-1921) første patent på Cherub logger i 1878 (nr. 4369). Det var en av de første stukkene der opptakeren ble plassert om bord på skipet i stedet for å være en del av rotoren. Den Cherub Mark III -serien har vist seg å være svært vellykket, og ble produsert i stort antall mellom 1930 og 1994.

RED.

Arkiv, igjen...

29. sept. 2010 ble det avholdt et «Nettverks- møte for privatarkiv» på Fosseholm Herregård i regi av «KOMMA». Deltagere fra Røyken Historielag var sekretær Turid Sandvik og red. Bjørn Fossnes.

Program.

- «Arkiver etter organisasjoner, foreninger og lag – viktige kilder til historie» ved Vilhelm Lange fra Riksarkivet.
- «En presentasjon av Eiker arkiv» ved Bent Ek.
- «Arkiver etter arbeiderbevegelsen» ved Trine Jansen
- «Visning av to digitale fortellinger» ved «KOMMA».

(«KOMMA» : Kompetansesenter for Museum og Arkiv)

Møtet ble avsluttet med en omvisning på Herregården. Vi tar av oss hatten for Eiker historielag som har klart å restaurere og vedlikeholde dette flotte stedet. For omviseren tar vi av også av oss hatten, og river gjerne parykken av i samme slengen. Fantastisk dame!

Også i november 2005 ble det avholdt et seminar ved Statsarkivet på Kongsberg, som også bl.a. omhandlet dette emne, se art. i BM nr. 49 av mai 2006. Kjell Jørgensen og Bjørn Fossnes deltok den gangen.

Nevnte artikkel ble avsluttet med følgende betraktning:

Lagring og sikring av slikt materiell bør vel være et viktig samarbeidsprosjekt for Røyken Kommune og Røyken Historielag. Dette må også omfatte lagring av fotografier etc.

Arkivtjenesten i Røyken

Hvor står vi i dag? Hva har vi av arkiver, kommunalt, i bedrifter og i foreninger? Hvem tar vare på, lagrer og sikrer slikt i Røyken i dag? Eller gir vi rett og slett bare blaffen?

Vi tillater oss og minne om:

Lov om arkiv -1992-12-04-126. DEPARTEMENT: KUD (Kulturdepartementet).

PUBLISERT: Avd I 1992 Nr. 24. IKRAFT-

TREDELSE: 1999-01-01. SIST-ENDRET: LOV-2001-05-18-24 ...

www.lovdatab.no/all/nl-19921204-126.html

Lyst til å bli aktiv i Historielaget?

Finnes det blant våre 600 medlemmer der ute noen som kunne tenke seg å engasjere seg i ei arkivgruppe? Jeg kom begeistret tilbake fra arkivkurs på Fosseholm og fikk styrets tilslutning til å opprette ei slik gruppe. Utgangspunktet var nærmest negativt: Nei, nå må vi se å få en orden på arkivet vårt! En del befinner seg i pappkasser på Mølla, en del i tilfeldige skap og hyller på Kornmagasinet, hjemme hos sekretæren eller kanskje hos tidligere styremedlemmer. I tillegg kommer alle de titalls pappkassene styret har klødd seg i hodet over, med arkiv fra det nedlagte Røyken e-verk, eller meieriet eller Ølstad misjonsforening. I løpet av kurset ble innstillingen imidlertid snudd til begeistring og en erkjennelse av at det å jobbe med arkiver ikke bare en kjedelig ryddejobb, men faktisk en kjerneoppgave for et historielag. For hva er nå et arkiv? Jo, det er møteprotokoller, regnskap, korrespondanse, saksdokumenter, bilder og eventuelle gjenstander (faner, formannsklubber) som foreninger og bedrifter har etterlatt seg. Å ordne et arkiv innebærer å samle inn, registrere, bevare og gjøre tilgjengelig slike kilder til kunnskap om vår lokalhistorie. Vi må først og fremst ta fatt i Historielagets eget arkiv og få system på det. Dernest må man ta seg av de andre arkivene vi har mottatt. Og videre er det sikkert flere utfordringer dersom man vil søke opp nye arkiver. Tro om det ikke finnes idrettsforeninger, sanitetsforeninger, bondekvinnelag og ungdomslag der ute som har uordnede arkiver stuet vekk på loft og i kjellere? Hvordan ordner man så et arkiv? Dette må gjøres på en profesjonell måte. Her vil vi få veiledning av KOMMA (Kompetansesenter for Museer og Arkiver i Vestfold og Buskerud). En stor utfordring er så rett og slett å finne fysisk magasinplass til arkivene. Vissnok et problem i alle fylker. I Røyken Historielag har det vært mye snekring og restaurering av gamle hus. Kvinneperspektiv har vært etterlyst. Kanskje arkivarbeid kan appellere mer til damene? I alle fall kan det være mye interessant kvinnehistorie å finne i gammel foreningsvirksomhet. Jeg ser for meg koselige arbeidsøkter på det nyinnredede kontoret på Kornmagasinet med kaffe og matpakke. Interessert? Send en e-post til: post@historielaget.no

TURID SANDVIK

Minneord om Jan Otto Davidsen

Midt i juli kom den triste og uforståelige meldingen om at ett av våre medlemmer, Jan Otto Davidsen var død. Jan Otto så på seg selv som en «emeritus murer». Etter læretid og noen års praksis i yrket videreutdannet han seg til bygningsingeniør ved Oslo Tekniske Skole, et fagområde som han senere praktiserte i Asker og Oslo kommunes bygningsvesen.

Jan Otto var en person med interesser og ideer, og han evnet å sette sine interesser ut i livet. Han var opptatt av gamle tradisjoner og av slektshistorie spesielt, og var i mange år leder av en slektshistoriegruppe i Asker. Han hadde interesse for Foreningen Norden, for fellesskaps tanken og han deltok i korpsmusikklivet i Slemmestad i mange år. Han engasjerte seg i forsømte samfunnsoppgaver, og da en gruppe satte i gang med opprusting av kirkegården på Slemmestad falt det han naturlig å delta.

Han hadde stor glede av gamle fotografier og det var her Historielaget fikk glede av hans evner og kunnskaper. Han arbeidet med å finne navn og bakgrunn på de menneskene som var på bildene.

På sin eiendom Korpestad utfoldet han seg. Det begynte med en steinlåve. Den ble innholdsrik etterhvert, med «gammel» bakerovn, peis og et utrolig koselig oppholdsrom, preget av de mange ting som han og Liv gjennom årene hadde samlet, ikke minst han samling på mange hundre håndarbeidede grytelapper.

Så bygget han kalkovn. Det høres så lett ut, men man må kunne og vite.

Jan likte å bygge, det var bygningsmann han var i sitt hjerte. Den som har kommet kjørende fra Slemmestad og har kastet et blick opp til høyre før kirkegården, under «Snipa», kan ikke unngått å ha sett et spesielt bygg vokse opp, 4 sammenhengende hus i rekke over hverandre. Dessverre rakk han ikke å se det ferdig.

Jan Otto var et varmt, raust og sosialt menneske, med omtanke for sine medmennesker og for historien til de mennesker som har levd før oss. Vi minnes han med vemod og glede.

FRØYDIS OG CATO L. CHRISTOFFERSEN

